

ORDIN

privind modificarea Ordinului ministrului sanatatii nr. 436/2020 pentru aprobarea Protocolului specific privind managementul in caz de deces al pacientilor infectati cu noul coronavirus (SARS-CoV-2)

Vazand Referatul de aprobare nr. VVV 4.483 din 9.04.2021 al Directiei generale asistenta medicala, medicina de urgenta si programe de sanatate publica din cadrul Ministerului Sanatatii,

avand in vedere:

- dispozitiile art. 7 lit. k) din Legea nr. 95/2006 privind reforma in domeniul sanatatii, republicata, cu modificarile si completarile ulterioare;

- prevederile art. 20 alin. (5) din Normele tehnice si sanitare privind serviciile funerare, inhumarea, incinerarea, transportul, deshumarea si reinhumarea cadavrelor umane, cimitirele, crematoriile umane, precum si criteriile profesionale pe care trebuie sa le indeplineasca prestatorii de servicii funerare si nivelul fondului de garantare, aprobate prin Hotararea Guvernului nr. 741/2016,

in temeiul prevederilor art. 7 alin. (4) din Hotararea Guvernului nr. 144/2010 privind organizarea si functionarea Ministerului Sanatatii, cu modificarile si completarile ulterioare,

ministrul sanatatii emite urmatorul ordin:

Art. I - Anexa la Ordinul ministrului sanatatii nr. 436/2020 pentru aprobarea Protocolului specific privind managementul in caz de deces al pacientilor infectati cu noul coronavirus (SARS-CoV-2), publicat in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 207 din 13 martie 2020, cu modificarile ulterioare, se modifica si se inlocuieste cu anexa care face parte integranta din prezentul ordin.

Art. II - Directiile de sanatate publica judetene si a municipiului Bucuresti, Institutul National de Medicina Legala "Mina Minovici", instituturile de medicina legala din centrele medicale universitare, serviciile de medicina legala, personalul din unitatile sanitare, precum si intreg personalul prestatorilor de servicii funerare care vine in contact cu persoanele decedate vor duce la indeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. III - Prezentul ordin se publica in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I.

p. Ministrul sanatatii,
Andreea-Anamaria Moldovan,
secretar de stat

Bucuresti, 9 aprilie 2021.

Nr. 487.

ANEXA 11

(Anexa la Ordinul nr. 436/2020)

PROTOCOL SPECIFIC

privind managementul in caz de deces al pacientilor infectati cu noul coronavirus (SARS-CoV-2)

1. In cazurile spitalizate pentru care in perioada internarii in unitatea sanitara se confirma (reconfirma) diagnosticul de infectie cu SARS-CoV-2, evolutia fiind urmata de deces, autopsia anatomopatologica a decedatului pentru a confirma, preciza sau completa diagnosticul clinic de deces deja confirmat prin analize de laborator (teste specifice) nu mai este necesara si este de evitat din cauza riscului de transmitere a bolii

infecțio-contagioase, posibilă în condițiile exercitării profesiei la personalul medical.

Decesul în unitatea sanitară cu paturi al persoanelor care au fost confirmate pozitiv pentru infecția cu SARS-CoV-2 și diagnosticul de deces cu infecție cu SARS-CoV-2 pot fi declarate cazuri medico-legale strict în conformitate cu art. 185 din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare (NCPP). În aceste cazuri se va anunța în cel mai scurt timp instituția medico-legală competentă pentru dispunerea ridicării decedatului și efectuarea autopsiei medico-legale.

Autopsia cazurilor medico-legale se dispune în conformitate cu prevederile art. 185 din NCPP și nu poate fi refuzată de către instituțiile medico-legale sau de către familia/reprezentantul legal.

Toate autopsiile medico-legale în cazurile de suspiciune/ confirmare cu infecție cu SARS-CoV-2 se fac doar pe baza ordonanței emise de organele de cercetare penală.

Sunt permise autopsiile efectuate în scop științific conform protocolului de cercetare autorizat în cadrul fiecărei unități sanitare, cu respectarea măsurilor de protecție prevăzute în prezentul protocol.

Toate cazurile suspecte vor fi considerate drept cazuri confirmate și se vor lua măsurile de protecție corespunzătoare.

2. Certificatul medical constatator al decesului va fi completat și eliberat de către medicul curant al pacientului din secția de spital.

Prezentul protocol specific se aplică în mod similar și următoarelor cazuri de deces, acestea fiind considerate decese ale pacienților infectați cu SARS-CoV-2, confirmate ca fiind pozitive:

a) persoanele aflate în izolare la domiciliu, aflate în evidența direcțiilor de sănătate publică;

b) persoanele aflate în carantină, aflate în evidența direcțiilor de sănătate publică și a altor instituții ale statului.

În situațiile de mai sus, atunci când nu se dispune autopsia medico-legală, în concordanță cu prevederile art. 185 din NCPP, medicul de familie va elibera certificatul medical constatator al decesului, în baza fișei medicale a pacientului.

c) persoanele internate în spital suspecte de infectare cu SARS-CoV-2 la care nu s-a efectuat testarea pentru confirmare.

În această situație, certificatul medical constatator al decesului va putea fi completat și eliberat de către medicul

curant al pacientului din secția de spital, dacă nu se dispune efectuarea autopsiei medico-legale.

În ceea ce privește identificarea persoanei la internare, pe perioada pandemiei, pacienții confirmați cu infecție cu SARS-CoV-2 vor primi brățara de identificare cu numele și prenumele, completată lizibil și verificată în baza documentului de identitate, acolo unde există posibilitatea. Dacă nu există această posibilitate, documentul de identitate va fi obligatoriu fotocopiât, iar copia conformă cu originalul va fi semnată de un cadru medical și inclusă în foaia de observație. În cazul decesului pacientului, în situația pierderii actului de identitate sau a imposibilității familiei/reprezentantului legal de a aduce actul de identitate în original, copia va fi folosită pentru întocmirea certificatului medical constatator al decesului.

3. Familia/Reprezentantul legal va fi informată/informat telefonic de către unitățile sanitare în legătură cu cazurile severe/critice și despre survenirea decesului.

În cazul decesului se va indica prezentarea la spital pentru ridicarea decedatului în termen de 24 de ore de la deces, pentru familia/reprezentantul legal care locuiește la o distanță mai mică de 100 km de locul decesului, și de maximum 48 de ore dacă aceștia locuiesc la o distanță mai mare de 100 km sau în situații speciale.

În situația în care, în urma comunicării telefonice a acestor condiții, familia/reprezentantul legal declară că nu se poate ocupa

personal de formalitatile de declarare a decesului in termenul stabilit (este internat in spital, este in carantina/izolare la domiciliu, sufera de o afectiune medicala grava care ii impiedica deplasarea etc.), va fi indrumata/indrumat sa trimita, folosind e-mail, aplicatii de comunicare (de tip WhatsApp), fax sau alt mijloc de comunicare la distanta sau chiar printr-o persoana delegata, o declaratie semnata pe propria raspundere, la care anexeaza actul sau de identitate si o delegatie pentru o alta persoana sau un reprezentat al unei firme de pompe funebre care sa efectueze identificarea si sa ridice decedatul. Nu este permisa iesirea familiei/reprezentantului legal din izolare sau carantina pentru identificarea sau ridicarea decedatului.

Daca familia/reprezentantul legal sau delegatul acestuia nu se prezinta in intervalul de timp prevazut anterior, se va elibera certificatul medical constatator al decesului. In aceasta situatie, asistentul social sau o persoana delegata in acest sens din unitatea medicala va anunta de urgenta serviciul social de pe langa primaria locala si va declara decesul la oficiul de stare civila.

A. Masuri care privesc bolnavul infectat cu SARS-CoV-2 in cazul in care prezinta simptome severe de boala

a) Pe perioada internarii in unitatea sanitara, pacientul infectat cu SARS-CoV-2 poate beneficia, la cerere, de asistenta religioasa, potrivit specificului cultului din care face parte, si cu acordul medicului curant.

In vederea asigurarii protectiei clericului si a pacientului, vizita poate avea loc in urmatoarele conditii:

- un singur cleric oficiant poate intra la pacient, o singura data;
- timpul alocat serviciului religios este de maximum 15 minute;
- clericul poarta echipament complet individual de protectie asigurat cu titlu gratuit de catre unitatea sanitara in care este internat pacientul, conform metodologiei in vigoare;
- clericul respecta toate masurile sanitare care se impun;
- se vor folosi doar obiecte de cult care pot fi dezinfectate inainte si dupa utilizare, cu acordul medicului curant;
- nu sunt permise obiecte care genereaza flacara deschisa/inchisa sau scanteie.

In unitatile sanitare in care exista clerici angajati, acestia vor asigura asistenta religioasa pentru credinciosii cultului recunoscut cu acordul caruia a fost angajat, de comun acord cu medicul curant.

b) In situatia in care pacientul decedeaza si exista suspiciuni cu privire la decesul pacientului infectat cu SARS-CoV-2 confirmat prin teste de laborator, altele decat decesul prin actiunea bolii virale, se va anunta in cel mai scurt timp institutia medico-legala competenta si organele judiciare pentru dispunerea ridicarii decedatului si efectuarea autopsiei medico-legale.

B. Masuri care privesc transportul decedatului din sectia de spital catre morga

a) Corpul persoanei decedate ca urmare a infectiei cu SARS-CoV-2 confirmata prin teste de laborator fara leziuni traumatice nu se imbalsameaza.

b) Decedatul va fi asezat intr-un sac impermeabil nou, dublu si ermetic inchis cu fermoar si va fi igienizat la suprafata cu produse biocide tip TP22 (pe baza de formol).

Produsele biocide de tip TP2 vor fi folosite pentru suprafete in concentratiile si la timpul de expunere recomandate de producator si specificate pe eticheta produsului.

c) Decedatul va fi depus in frigider la morga spitalului/institutiei de medicina legala in asteptarea derularii procedurilor specifice medicinei legale sau anatomiei patologice, respectiv a procedurilor de identificare.

In situatia in care nu exista frigider cu posturi separate, se va identifica un spatiu separat fata de restul decedatilor, care se va dezinfecta dupa fiecare prezentare.

d) Transportul decedatului catre morga de la nivelul sectiei din unitatea sanitara in care s-a produs decesul se face in sac inchis ermetic.

Liftul si targa prin care a fost asigurat transportul decedatului din sectia unitatii sanitare pana la frigiderul din morga vor fi dezinfectate cu produse biocide de tip TP2 (de suprafete), iar personalul medical care asigura transportul va fi echipat cu echipament de protectie, conform metodologiei in vigoare.

Toate spatiile in care sunt depusi decedati (camera mortuara, frigider, capela) vor fi dezinfectate conform normelor in vigoare (dezinfectie, nebulizare).

C. Masuri care privesc personalul implicat in manipularea decedatilor in incinta unitatii sanitare

Personalul care, potrivit atributiilor, manipuleaza decedatul, imbracamintea si obiectele contaminate cu secretii ale persoanei decedate si transporta decedatul catre spatiile special destinate va purta obligatoriu echipament individual de protectie, dupa cum urmeaza:

- combinezon complet de protectie din material impermeabil sau material netesut rezistent la apa care prezinta si protectie pentru cap sau halat cu maneci lungi impermeabile la apa si boneta;
- protectoare faciale: masti FFP2 si protectoare oculare (viziera sau ochelari de protectie);
- doua randuri de manusi latex;
- cizme de cauciuc care pot fi dezinfectate.

Pentru personalul care manipuleaza decedatul sau imbracamintea si obiectele posibil contaminate cu secretii ale decedatului este obligatorie spalarea mainilor cu apa calda si sapun dupa indepartarea manusilor de protectie, dupa fiecare manopera. Ulterior se va efectua dezinfectia mainilor cu produse biocide de tip TP1 destinate dezinfectiei mainilor prin frecare.

D. Masuri recomandate in cazul deceselor in centre rezidentiale, case de batrani, hospice

Personalul de ingrijire se va asigura ca toti rezidentii pastreaza o distanta de minimum 2 m sau sunt relocati intr-o alta camera decat persoana decedata. Se va evita orice contact neesential cu corpul persoanei decedate pentru a reduce riscul expunerii.

Personalul care manipuleaza corpul persoanei decedate va purta echipament individual de protectie, conform metodologiei in vigoare. Se vor aplica toate procedurile locale de preventie si control al infectiilor.

Personalul care preia decedatul pentru ritualul mortuar va fi notificat asupra suspiciunii sau cazului confirmat de COVID-19, pentru a putea aplica masurile care se impun, pentru o corecta gestionare a riscului.

E. Masuri care privesc familia/reprezentantul legal al decedatului

a) Familia/Reprezentantul legal al decedatului care parcurge procedura de identificare a decedatului va purta obligatoriu echipament individual de protectie de unica folosinta: halat de unica folosinta din material netesut sau impermeabil la apa; masca faciala de protectie; botosi (protectie incaltaminte); manusi.

b) Echipamentele individuale de protectie pentru familia/reprezentantul legal al decedatului care va parcurge procedura de identificare a decedatului vor fi asigurate cu titlu gratuit de catre unitatea sanitara in care a fost internat pacientul.

c) In caz de identificare pozitiva (potrivire), vor semna o declaratie si se va completa intr-un registru special dedicat.

d) Familia/Reprezentantul legal al decedatului poate vedea decedatul cu respectarea următoarelor conditii:

- cel mult doua persoane din cadrul familiei/reprezentantului legal al decedatului pot vedea decedatul;
 - vor imbraca obligatoriu echipamentul individual de protectie descris anterior;
 - nu se recomanda contactul direct piele pe piele (atingere, sarut etc.);
 - vor respecta strict protocolul de igiena a mainilor care presupune spalarea mainilor cu apa si sapun timp de 20 de secunde la intrarea si la iesirea in spatiul mortuar. Daca nu exista facilitati pentru spalarea mainilor, se va folosi dezinfectant pentru maini;
 - nu se vor atinge: nasul, ochii, fata, gura.
- e) Se va asigura ventilatie adecvata in spatiile in care se afla decedatul, fara a se atinge o temperatura disconfortanta.
- f) Nu este permis priveghiul la domiciliul persoanei decedate.

F. Masuri care privesc personalul implicat in manipularea decedatului

- a) Personalul implicat in manipularea decedatului pulverizeaza produse biocide de tip TP22 sau solutie de formaldehida peste decedat, il imbraca cu hainele puse la dispozitie de catre familie/reprezentantul legal sau reprezentantii administratiei publice locale si il introduce in doi saci rezistenti de vinil, astfel: dupa fiecare introducere a decedatului in sac se pulverizeaza produs biocid tip TP22, folosind un echipament de pulverizare fina, ulterior acesta se introduce in sicriu, urmand a se inchide si sigila capacul sicriului.
- b) Reprezentantul legal al decedatului are dreptul sa faca fotografii in momentul in care parcurge procedura de identificare a decedatului.
- c) Familia/Reprezentantul legal sau reprezentantii administratiei publice locale (pentru cazurile sociale) vor pune la dispozitie imbracamintea decedatului si sicriul in care se asaza decedatul.
- d) Din acest moment si pana la inhumare/incinerare sicriul va ramane inchis, fiind interzisa orice actiune de deschidere a acestuia.
- e) Inhumarea/Incinerarea se va efectua cu sicriul sigilat, cu respectarea vointei familiei decedatului si a ritualurilor cultului de care apartine, respectand normele prevazute de lege.
- f) Data fiind transmisibilitatea ridicata a coronavirusului SARS-CoV-2, este recomandat ca persoanele clinic vulnerabile, cele cu varsta extrema (copii si varstnici), persoanele cu comorbiditati, sa nu vina in contact direct cu corpul decedatului, indiferent daca poarta echipament de protectie sau nu. Persoanele aflate in izolare sau in carantina nu vor participa la funeralii.

G. Masuri care privesc transportul decedatilor catre institutiile de medicina legala

- a) Persoanele care manipuleaza si transporta decedatul vor lua in considerare respectul fata de demnitatea umana, orice activitate sau actiune asupra corpului unei persoane decedate avand la baza grija si respectul cuvenit unei fiinte umane decedate.
- b) In cazul decesului la domiciliu, cazuri medico-legale conform art. 185 din NCPP, in care exista suspiciunea de deces ca urmare a infectiei cu SARS-CoV-2, nu se ridica decedatul pana la sosirea autoritatilor competente. Se apeleaza numarul unic de urgenta 112.
- c) Pentru transportul decedatului de la domiciliu sau din spatiile publice unde a survenit decesul catre institutia de medicina legala vor fi respectate aceleasi norme cu cele descrise la pct. C atat in ceea ce priveste echipamentul individual de protectie al personalului care manipuleaza sau transporta decedatul, cat si in ceea ce priveste manipularea decedatului in vederea introducerii in sacul inchis ermetic.
- d) In vederea ridicarii decedatului de la domiciliu se vor solicita si se vor examina toate documentele medicale existente (de la unitatile

sanitare, medic curant, medic de familie, laboratoare de analize medicale etc.), acte din care sa reiasa inregistrarea persoanei in evidentele directiei de sanatate publica judetene sau a municipiului Bucuresti, precum si documente din care sa reiasa localitatea de unde a revenit recent (in ultimele 14 zile) dintr-o calatorie, dupa caz.

e) Transportul decedatului aflat in sacul inchis ermetic din spatiul public, precum si de la domiciliu catre institutia medico-legala in vederea autopsierii medico-legale se va efectua numai in baza ordonantei emise de catre procuror sau de catre organele de cercetare penala.

f) Transportul decedatului aflat in sac inchis ermetic se va efectua numai cu mijloace de transport autorizate potrivit legii.

g) Atunci cand decesul s-a produs ca urmare a infectiei cu SARS-CoV-2, angajatii serviciilor funerare care preiau decedatul de la domiciliu, unitatea sanitara in care a survenit decesul sau de la institutia de medicina legala in vederea inhumarii vor respecta intocmai aceleasi dispozitii ca si orice alt transportator sau persoana care manipuleaza decedatul, adica vor respecta aceleasi masuri de prevenire a transmiterii bolilor infectocontagioase si vor fi imbracati obligatoriu in echipamentele individuale de protectie descrise anterior, conform metodologiei in vigoare.

Angajatii serviciilor funerare nu vor deschide capacul sicriului si nu vor efectua manopere de cosmetizare sau de imbalsamare asupra decedatului contaminat in urma infectiei cu SARS-CoV-2.

Pentru angajatii serviciilor funerare sunt obligatorii, dupa fiecare manipulare, indepartarea manusilor si spalarea mainilor cu apa calda si sapun, urmata de dezinfectia cu produse biocide de tip TP1 destinate dezinfectiei mainilor prin frecare.

h) Mijloacele de transport folosite pentru transportarea decedatilor vor fi dezinfectate cu produse biocide de tip TP2, dupa fiecare transport.

H. Masuri care privesc personalul din prosecturile institutiilor de medicina legala

a) In cazul in care s-a dispus autopsia medico-legala asupra decedatilor aflati in unitatea sanitara cu paturi, medicul legist se va deplasa la unitatea sanitara pentru a vedea decedatul, numai daca se solicita de catre organele judiciare prezenta acestuia.

Personalul care vine in contact cu corpul pacientului decedat aplica riguros precautiile standard de preventie si control al infectiilor, inclusiv igiena mainilor inainte si dupa interactiunea cu corpul decedatului si a mediului in care se afla (anexa nr. 1 care face parte integranta din prezentul protocol), si foloseste echipament de protectie adecvat in functie de nivelul de interactiune cu decedatul (anexa nr. 2 care face parte integranta din prezentul protocol).

b) Deplasarea personalului echipei medico-legale se va efectua cu masina de serviciu, iar eventuala ridicare a decedatului se va efectua cu o masina destinata in acest scop care va fi dezinfectata cu produse biocide de tip TP2, dupa fiecare transport.

c) Curatarea suprafetelor si a echipamentelor refolosibile, gestionarea deseurilor infectioase: SARS-CoV-2 poate persista pana la 9 zile pe suprafete de tip metal, sticla, plastic. In conditii experimentale, virusul a fost detectat pana la 72 de ore pe plastic sau otel inoxidabil. De aceea este important sa existe un protocol local de dezinfectie/curatare a suprafetelor:

- spatiul mortuar trebuie sa fie in permanenta curat, cu ventilatie adecvata;

- se va folosi instrumentar conform normativelor, care poate fi curatat si dezinfectat intre utilizari; acesta va fi curatat si dezinfectat imediat dupa utilizare;

- suprafetele din zona mortuara unde se pregateste corpul decedatului vor fi pregatite initial cu apa si sapun, apoi se va utiliza o solutie standard de dezinfectie pentru suprafata si zona respectiva;

- dupa spalarea suprafetelor se pot folosi solutii dezinfectante de tip hipoclorit de sodiu 0,1% (1.000 ppm) sau etanol 70 grade, cu timp de contact de minimum 1 minut. Pot fi folositi dezinfectanti de spital daca sunt activi contra virusurilor cu anvelopa, respectand timpul de contact pe suprafete conform recomandarilor producatorului. De exemplu, daca dezinfectantii uzuali folositi in spital sunt in stocuri reduse, se poate folosi solutia de hipoclorit de sodiu 0,1%, dupa ce se curata cu un detergent neutru. Daca suprafata respectiva risca sa fie deteriorata de solutia de hipoclorit, se poate folosi un detergent neutru si apoi solutie de etanol 70 grade;

- personalul va folosi echipament de protectie adecvat atunci cand pregateste si foloseste materialele dezinfectante conform indicatiilor producatorului;

- reziduurile clinice trebuie manuite si indepartate ca deseuri infectioase, conform reglementarilor legale (de regula, deseuri infectioase categoria 18 01 03);

- curatarea echipamentelor de protectie reutilizabile se va face urmand cu rigurozitate instructiunile producatorului pentru curatare si dezinfectie (concentratie, metoda de aplicare, timp de contact etc). Se recomanda procedura locala pentru aceste manevre;

- echipamentele de protectie de unica folosinta vor fi colectate in siguranta in recipiente anume marcate, vor fi tratate la fata locului si distruse in siguranta. Daca este nevoie sa fie transportate in afara unitatii respective, se vor lua toate precautiile necesare, printr-o procedura agreata in consens cu normativele legale.

d) Angajatorul se va asigura ca:

- exista proceduri privind folosirea echipamentului individual de protectie de catre personalul din unitatea mortuara;

- personalul a fost instruit corespunzator in ceea ce priveste folosirea corecta a acestui echipament;

- personalul indeparteaza tot echipamentul contaminat cand paraseste zona contaminata;

- personalul nu intra in zona curata cu echipament contaminat.

e) Autopsia medico-legala se va efectua intr-un spatiu destinat cazurilor cu risc biologic, care va avea un circuit separat si in care se va intra numai utilizand masurile de protectie descrise mai sus.

Se va asigura ventilatia corespunzatoare a spatiului destinat activitatii din prosectura, fara contact cu mediul extern sau cu culoarele interioare ale unitatii sanitare/institutiilor de medicina legala.

Pentru situatiile in care nu exista un spatiu cu circuit separat, autopsia medico-legala se va efectua obligatoriu la sfarsitul programului de lucru. Dupa efectuarea procedurii de autopsiere, intreaga sala de autopsie, inclusiv spatiul special destinat autopsiilor cu risc biologic, va fi dezinfectata cu substante biocide de tip TP2. Dupa operatiunea de dezinfectie se pot utiliza si lampile de ultraviolete.

Se va limita la minimum prezenta in sala de autopsie a personalului implicat in vederea autopsierii decedatilor contaminati ca urmare a infectiei cu SARS-CoV-2. Echipamentele individuale de protectie de unica folosinta vor fi indepartate dupa fiecare utilizare prin depunere in pubela, conform procedurilor legale privind deseurile contaminate cu risc biologic.

f) In cazul contactului cu persoanele decedate ca urmare a infectiei cu SARS-CoV-2, riscurile la care sunt expusi angajatii institutiilor medico-legale sunt semnificativ reduse daca sunt respectate masurile de precautie specifice pentru prevenirea infectiilor, masuri care au fost descrise mai sus.

Personalul echipei medico-legale care manipuleaza decedatul in vederea efectuarii autopsiei medico-legale trebuie sa poarte echipament individual de protectie, care consta in combinezon complet din material impermeabil sau material netesut cu densitate mare, rezistent la apa, care

are incluse masca si vizeta, sau halate cu maneci, impermeabile, inchise la spate, bonete si masti chirurgicale, respectiv protectoare oculare.

Personalul va purta doua perechi de manusi, dupa cum urmeaza: o prima pereche scurta rezistenta la taiere, peste care se pune o a doua pereche de manusi din latex, peste care, la nevoie, se mai pune o a treia pereche de manusi, mai groase, care protejeaza antebratul pana la cot.

Personalul va purta peste halat un sort impermeabil din plastic, iar incaltamintea va fi reprezentata prin cizme de cauciuc. Cu exceptia vizetei si a cizmelor de cauciuc care se dezinfecteaza cu produse biocide de tip TP2, toate celelalte piese de echipament descrise sunt de unica folosinta (cu exceptia echipamentului de protectie cu utilizari multiple, care poate fi decontaminat, conform specificatiilor tehnice ale acestuia).

g) Se evita utilizarea de instrumente ascutite si se prefera instrumentele taietoare cu varfuri rotunjite.

Instrumentarul utilizat se dezinfecteaza cu produse biocide de tip TP2 in concentratiile si la timpul de expunere recomandate de producator si specificate pe eticheta produsului, la finalul programului de activitate.

Pentru personalul din prosecturi este obligatorie, dupa fiecare manopera, spalarea mainilor/antebratelor cu apa calda si sapun, urmata de dezinfectia cu produse biocide de tip TP1 destinate dezinfectiei mainilor prin frecare.

I. Masuri care privesc imbalsamarea

a) Persoanele decedate, contaminate ca urmare a infectiei cu SARS-CoV-2, confirmata prin teste specifice de laborator, si care au fost autopsiate nu se imbalsameaza, ci doar se igienizeaza la suprafata cu produs biocid de tip TP2.

Acesti decedati se igienizeaza si se imbraca inainte de a fi introdusi in sac.

b) Dupa identificarea decedatului de catre familie/ reprezentant legal sau de catre cei desemnati in conditiile prezentului protocol si dupa semnarea actelor care atesta identificarea, personalul echipei medico-legale implicat in manipularea decedatului pulverizeaza produse biocide de tip TP22 sau solutie de formaldehida peste decedat, apoi acesta este introdus in doi saci rezistenti de vinil, astfel: dupa fiecare introducere a decedatului in sac se pulverizeaza produs biocid de tip TP22 sau formol, folosind un echipament de pulverizare fina.

Ulterior, corpul invelit in cei doi saci de vinil se introduce in sicriu, sicriul se igienizeaza cu produs biocid de tip TP2 sau formol, urmand a se inchide si sigila sicriul inainte de iesirea din institutia medico-legala si predarea catre familie/reprezentant legal, acestia din urma avand obligatia de a nu-l mai deschide ulterior.

c) Familia sau reprezentantii autoritatilor publice locale (pentru cazurile sociale) aduc sicriul in care se pune decedatul.

J. Masuri care privesc inmormantarea sau incinerarea

a) Inhumarea decedatului confirmat cu infectie cu SARS-CoV-2 se va face in aceleasi conditii de inhumare impuse persoanelor decedate din alte cauze, cu respectarea vointei familiei decedatului si a ritualurilor cultului de care apartine, respectand normele prevazute de lege. Dupa fiecare serviciu religios, spatiul se va aerisi si se va dezinfecta conform recomandarilor in vigoare.

b) Numarul de persoane care participa la funeralii este cel permis de reglementarile oficiale, dar va fi mentinut la un minimum. Toate persoanele participante vor respecta pastrarea distantei recomandate in metodologia in vigoare, se vor proteja in mod adecvat, iar purtarea mastii faciale este obligatorie.

c) Persoanele care au simptome sugestive pentru infectia cu SARS-CoV-2, indiferent de natura lor, nu vor participa la aceste proceduri sau ritualuri.

d) Impartirea de alimente cu ocazia slujbei religioase se realizeaza cu respectarea prevederilor in vigoare referitoare la protectia fata de infectia cu SARS-CoV-2.

e) Personalul care depune corpul decedatului in groapa/cavou sau incinerator va purta echipament de protectie, manusi care se indeparteaza dupa manevra, iar mainile se spala cu apa si sapun.

f) Nu este nevoie ca obiectele personale ale persoanei decedate sa fie incinerate sau indepartate conform procedurii deseurilor infectioase. Ele vor fi manuite purtand manusi, curatate cu detergent si dezinfectate cu solutie de min. 70 grade etanol, hipoclorit sau o solutie de clor cu concentratia de 0,1% (1.000 ppm).

g) Imbracamintea sau alte obiecte din stofa/panza ale persoanei decedate pot fi spalate in masina de spalat la 60-90 Grade Celsius si cu detergent uzual pentru spalare automata. Daca nu este posibil, se poate face spalare manuala cu urmatoarele precautii: textilele vor fi scufundate intr-un vas de dimensiuni mari, cu apa fierbinte si sapun. Se manevreaza cu clesti de lemn, evitandu-se formarea de stropi, se goleste vasul si se umple cu solutie de clor 0,05% timp de aproximativ 30 de minute, dupa care se clatesc rufele bine cu apa curata si se usuca la soare.

K. Masuri care privesc familia/reprezentantul legal al bolnavului infectat cu SARS-CoV-2 in cazul in care acesta prezinta simptome severe de boala

Pe perioada internarii in unitatea sanitara, pacientul infectat cu SARS-CoV-2 si care prezinta simptome severe de boala poate beneficia, la cerere, de vizita unui membru al familiei/ reprezentantului legal, cu acordul medicului curant.

In vederea asigurarii protectiei membrului familiei/ apartinatorului legal, vizita poate avea loc in urmatoarele conditii:

- o singura persoana poate intra la pacient, o singura data;
- timpul alocat vizitei este de maximum 15 minute;
- vizitatorul poarta echipament complet individual de protectie asigurat cu titlu gratuit de catre unitatea sanitara in care este internat pacientul, conform metodologiei in vigoare;
- vizitatorul respecta toate masurile sanitare care se impun;
- nu este permisa introducerea niciunui obiect in zona in care sunt ingrijiti pacientii cu COVID-19.

L. Alte masuri

a) Documentele medicale, precum foaia de observatie clinica, care provin din zona de contaminare (ATI, UPU, sectia de boli infectioase etc.) si care sunt necesare dispunerii ordonantei de autopsiere medico-legala vor fi prelucrate in format electronic spre a fi transmise catre administratia spitalului si mai departe catre parchete, institutii de medicina legala si servicii de anatomie patologica.

b) In situatiile prevazute in prezentul protocol in care se solicita confirmarea prin testare pentru infectia cu SARS-CoV-2, aceasta se va face in colaborare cu directiile de sanatate publica judetene sau a municipiului Bucuresti.

c) Nerespectarea prevederilor prezentului protocol specific se sanctioneaza potrivit legii.

d) Infectia cu SARS-CoV-2 este considerata o boala transmisibila cu hazard biologic crescut, in acceptiunea pct. 57 din anexa la Hotararea Guvernului nr. 1.609/2006 privind aprobarea tarifului pentru efectuarea expertizelor, a constatarilor si a altor lucrari medico-legale, cu modificarile ulterioare.

ANEXA 1
la protocol

Precautiuni standard de prevenire si control al infectiei cu SARS-CoV-2 in managementul decedatilor

Echipament	Detalii
Igiena mainilor	Dezinfectant de maini pe baza de alcool Apa curenta Sapun Prosoape de unica folosinta (de hartie sau panza) pentru uscarea mainilor
Echipament personal de protectie	Manusi de unica folosinta sau de cauciuc, reutilizabile Botosi Sort de plastic, impermeabil Halat de protectie Ochelari de protectie, anti-fog Viziera Masca N95 sau de nivel similar pentru proceduri generatoare de aerosoli
Curatarea si managementul deseurilor	Saci de unica folosinta pentru deseuri biologice Sapun, apa, detergent Solutii dezinfectante pentru suprafete: solutie de hipoclorit 0,1% (1.000 ppm), etanol 70 grade sau dezinfectant avizat pentru spital

ANEXA 2
la protocol

Echipament individual de protectie pentru personalul de la morga, anatomopatologi, tehnicieni, personalul de la pompele funebre, personalul care imbalsameaza, pentru cazurile suspecte sau confirmate cu COVID-19

	Procedura fara necropsie: primirea decedatului, pregatirea pentru si plecarea decedatului	Proceduri care presupun necropsie si alte manevre invazive, potential aerosolizante
Manusi de unica folosinta	Da	Da

Sort de		
plastic de	Da	Da
unica		
folosinta		
-----+-----+-----		
Halat de		
unica	Nu	Da
folosinta		
-----+-----+-----		
Masti		
chirurgicale		
rezistente	Da	Nu
la fluide		
(tip FFP2)		
-----+-----+-----		
Masti tip	Nu	Da
FFP3		
-----+-----+-----		
Protectie		
oculara/a	Da	Da
fetei*)		
-----+-----+-----		

 *) Protectie pentru fata si ochi, de unica folosinta sau reutilizabila - tip ochelari, viziera etc.
